

Teatr i film Metamorfozy

Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
Akademia Teatralna im. Aleksandra Zelwerowicza
16–17 kwietnia 2026, Warszawa

Ponad dekadę po pierwszej konferencji filmoznawczo-teatrologicznej zorganizowanej przez Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk (w 2014 r. odbyła się ona pod hasłem *Film wobec teatru – teatr wobec filmu*) trudno nie powtórzyć truizmu, że dziedziny kina i teatru od zawsze były sobie bliskie, bez względu na to, czy ową bliskość (zgodną bądź antagonistyczną) będziemy rozpatrywać w kategoriach historycznych (ich wzajemne wpływy ujmowane diachronicznie), czy teoretycznych (kwestie tworzyw, metod, koncepcji, transponowalności).

Przekonani o tym, że iskrzący styk filmu i teatru nadal może inspirować badania zarówno filmoznawcze, jak i teatrologiczne (czy lepiej: badawczą interdyscyplinarność filmoznawczo-teatrologiczną), zapraszamy do udziału w konferencji naukowej, w której za klucz przyjęliśmy słowo „metamorfoza”. Zachęcamy do potraktowania tego terminu wywoławczego możliwie inkluzywnie

i metakrytycznie (jako przeobrażenia, ewolucji, modyfikacji czy transformacji), tak by najpełniej ująć przemiany, jakim w ostatnich latach uległa relacja teatru i filmu, ich kohabitacja na arenie sztuk.

Sześćdziesiąt lat temu Susan Sontag swój słynny esej *Film i teatr*, poświęcony kinu teatralnemu i teatrowi inkorporującemu kino, puentowała słowami: *Potrzebujemy nowej idei. Prawdopodobnie będzie bardzo prosta. Czy zdołamy ją rozpoznać?* Wyobrażamy sobie, że w proponowanych referatach uda się przedstawić zarys takiej właśnie nowej idei – czy to w nowatorskich sposobach postrzegania relacji kina i teatru, w rewidującym spojrzeniu na dotychczasowe badania w tym zakresie, w refleksji nad nowymi technikami obrazowania bądź inscenizacji, czy wreszcie we współczesnej twórczości artystek i artystów zmagających się z metamorficzną materią teatralno-filmową.

Sugerowane zagadnienia, konteksty i kręgi tematyczne

- Twórcy i twórczynie – problemowe ujęcia twórczości w nowatorski sposób godzącej materię teatralną i filmową
- Nowe spojrzenie na filmowe adaptacje dzieł teatralnych i teatralne wersje dzieł filmowych
- Konwergencje metodologii filmoznawczych i teatrologicznych – na przykład metody ilościowe jako narzędzie w badaniach teatrologiczno-filmoznawczych
- Doktryny filmowe i teatralne (filmowo-teatralne) w ujęciu krytycznym i reewaluacyjnym
- Hybrydyczność filmowo-teatralna – nowe gatunki medialne łączące tworzywa filmu i teatru
- Autorefleksyjność teatralno-filmowa – kategoria filmu zakulisowego, filmy o teatrze, spektakle o kinie
- Narratologia teatralno-filmowa – nowe formy narracji na styku teatru i filmu, narracje transmedialne w teatrze i w filmie

- Transmisje i retransmisje (oper, spektakli, koncertów) – współczesne tryby, estetyki, reguły
- Platformy streamingowe a udostępnianie/upowszechnianie spektakli teatralnych
- Otwarcie teatru na nową rzeczywistość medialną – na przykład *Augmented Reality* i *Virtual Reality* jako rozbudowanie doświadczenia immersji, udziału w spektaklu
- Problematyka rejestracji spektaklu teatralnego – najnowsze rozpoznania
- Audiodeskrypcja filmowa a teatralna – podobieństwa i różnice metod oraz technik
- Film animowany, film lalkowy, animacja poklatkowa jako formy kinematografizowania teatru
- Dzieła performatywne z zakresu historii sztuki – wskazanie na problematykę łączenia rozwiązań o proveniencji filmowej i teatralnej
- Aktorstwo filmowe i teatralne w nowym ujęciu – maski, persony, gwiazdy w perspektywie filmoznawczo-teatrologicznej
- Narzędzia sztucznej inteligencji w imaginarium filmowo-teatralnym
- Mariaże filmowo-teatralne w świetle krytycznej teorii mediów
- Filmowa twórczość ludzi teatru i teatralna twórczość ludzi kina
- Film jako źródło w badaniach teatrologicznych

Konferencję organizują:

Zakład Filmoznawstwa, Sztuk Audiowizualnych i Antropologii Kultury
oraz Zakład Historii i Teorii Teatru Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk
we współpracy z kierunkiem Wiedza o Teatrze
Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie.

Opłata konferencyjna wynosi 300 zł (doktorantki i doktoranci mogą się ubiegać o opłatę ulgową). Przewidujemy publikację wybranych tekstów pokonferencyjnych (po uzyskaniu pozytywnych recenzji zewnętrznych) w monograficznym tomie „Kwartalnika Filmowego” oraz w planowanym tomie pokonferencyjnym (zależnie od liczby zgłoszeń). Organizatorzy nie zapewniają noclegów.

Zgłoszenia tematów (tytuł referatu wraz z abstraktem na ok. 200 słów, pięcioma-sześcioma słowami kluczowymi oraz stopniem/tytułem naukowym i afiliacją) prosimy przysyłać na adres teatr.film.2026@gmail.com do 11 stycznia 2026 r.

Komitety organizacyjny konferencji

dr Grzegorz Nadgrodkiewicz, IS PAN (grzegorz.nadgrodkiewicz@ispan.pl)

dr hab. Ewa Partyga, prof. IS PAN (ewa.partyga@ispan.pl)

dr Wojciech Świdziński, AT (wojciech.swidzinski@e-at.edu.pl)